

ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΝΟΜΙΚΑ: ΑΣΚΕΙΝ ΤΗΝ ΔΙΚΗΓΟΡΙΑ

ΔΙΑΛΕΞΗ ΑΡ. 2

ΠΕΙΘΑΡΧΙΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ:

Το Μέρος IV του Κεφ. 2 Περί Δικηγόρων Νόμο προνοεί για την πειθαρχία των δικηγόρων. Ο όρος πειθαρχία μπορεί να θεωρείται, κατά την γνώμη μου, ξεπερασμένος με τα σημερινά δεδομένα. Είμαι της άποψης ότι θα έπρεπε να αντικατασταθεί με τον όρο Δεοντολογία. Ο όρος πειθαρχία μάλλον αρμόζει σε στρατιωτικά καθεστώτα. Αναμφίβολα ο δικηγόρος σαν λειτουργός της δικαιοσύνης είναι υποχρεωμένος να τηρεί κανόνες δεοντολογίας. Συνεπώς το Μέρος IV θα ήταν φρονιμότερο ή ορθότερο όπως φέρει τον τίτλο Δεοντολογία το δε «Πειθαρχικό Συμβούλιο» να ονομάζεται «Συμβούλιο Δεοντολογίας». Η δεοντολογία δεν επιτυγχάνεται ασφαλώς με εκφοβισμό των δικηγόρων και ορολογίες υποταγής. Περισσότερον επιτυγχάνεται με την εμπέδωση αισθήματος ευθύνης και αναγκαιότητας επίδειξης δεοντολογικής συμπεριφοράς.

Οι πρόνοιες των Άρθρων 15 – 17 καλύπτουν το νομοθετικό πλαίσιο ευθυνών του δικηγόρου σαν λειτουργού της δικαιοσύνης. Κάθε δικηγόρος θεωρείται λειτουργός της δικαιοσύνης ενώ παλαιότερα εθεωρείτο σαν λειτουργός του Δικαστηρίου. Κατά την γνώμη μου, σωστά επήλθε η τροποποίηση αυτή γιατί δεν πρέπει να δίδεται η εντύπωση ότι ο δικηγόρος είναι «υποταγμένος» στο Δικαστήριο, σαν λειτουργός του. Ο δικηγόρος υπέχει πειθαρχική ευθύνη και υπόκειται σε πειθαρχική διαδικασία την οποία εφαρμόζει το Πειθαρχικό Συμβούλιο.

ΠΕΙΘΑΡΧΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Το Πειθαρχικό Συμβούλιο απαρτίζεται από τον Γενικό Εισαγγελέα της Δημοκρατίας ή σε περίπτωση απουσίας ή ανικανότητας του από τον Βοηθό Γενικό Εισαγγελέα της Δημοκρατίας, ως Πρόεδρο του και επίσης από τον Πρόεδρο του Συμβουλίου του Παγκύπριου Δικηγορικού Συλλόγου σαν ex officio Μέλος ως και από πέντε δικηγόρους οι οποίοι εκλέγονται και από τους οποίους οι δυο πρέπει να έχουν άσκηση του επαγγέλματος όχι μικρότερη από 15 έτη. Η θητεία του Πειθαρχικού Συμβουλίου είναι τριετής και τα Μέλη του υπηρετούν μέχρις ότου γίνει άλλη εκλογή. Εκκρεμούσες υποθέσεις συμπληρώνονται από το Πειθαρχικό Συμβούλιο με την ίδια σύνθεση με την οποία άρχισε η διαδικασία.

Χρέη Προέδρου του Πειθαρχικού Συμβουλίου εκτελεί και ο Πρόεδρος του Παγκύπριου Δικηγορικού Συλλόγου, σε περίπτωση απουσίας ή ανικανότητας του Γενικού Εισαγγελέα ή του Βοηθού Γενικού Εισαγγελέα. Εις δε περίπτωση απουσίας ή κωλύματος του Προέδρου του Δικηγορικού Συλλόγου προεδρεύει το αρχαιότερο Μέλος του Πειθαρχικού Συμβουλίου.

Η Ακρόαση ενώπιον του Πειθαρχικού Συμβουλίου διεξάγεται από κλιμάκιο απαρτιζόμενο είτε από τον Γενικό Εισαγγελέα της Δημοκρατίας ως Πρόεδρο και δυο αιρετά μέλη είτε από τον Πρόεδρο του Συμβουλίου του Παγκύπριου Δικηγορικού Συλλόγου ως Πρόεδρο και δυο αιρετά Μέλη.

Το Άρθρο 17 (I) προνοεί ότι αν δικηγόρος καταδικασθεί από οποιονδήποτε Δικαστήριο για οποιοδήποτε ποινικό αδίκημα το οποίο κατά την γνώμη του Πειθαρχικού Συμβουλίου ενέχει ηθική αισχρότητα ή αν ο δικηγόρος είναι κατά

την γνώμη του Πειθαρχικού Συμβουλίου ένοχος επωνείδης ή δόλιας ή ασυμβίβαστης διαγωγής προς το επάγγελμα ή αν έχει ενεργήσει ή συμπεριφερθεί κατά τρόπο που αντιβαίνει ή συγκρούεται με τις πρόνοιες των περί δεοντολογίας των Δικηγόρων Κανονισμών το Πειθαρχικό Συμβούλιο δύναται να εκδώσει μία από τις πιο κάτω πέντε πειθαρχικές ποινές, ανάλογα με την σοβαρότητα του παραπτώματος.

1. Να διατάξει την διαγραφή του ονόματος του δικηγόρου από το Μητρώο των Δικηγόρων
2. Να αναστείλει την άδεια άσκησης του δικηγορικού επαγγέλματος για περίοδο που ήθελε αποφασίσει
3. Να διατάξει την καταβολή προστίμου μέχρι ποσού 1708 ευρώ, το οποίο κατατίθεται στο ταμείο του Συμβουλίου του Παγκύπριου Δικηγορικού Συλλόγου
4. Να προειδοποιήσει ή να επιπλήξει τον δικηγόρο
5. Να εκδώσει διαταγή ως προς την καταβολή των εξόδων της διαδικασίας ενώπιον του Πειθαρχικού Συμβουλίου σε βάρος του δικηγόρου. Τα έξοδα υπολογίζονται από την Επιτροπή Εξωδικαστηριακής Αμοιβής του Παγκύπριου Δικηγορικού Συλλόγου στην κλίμακα 10.000 – 50.000 των αστικών αγωγών και εισπράττονται ως χρηματική ποινή.

Το Πειθαρχικό Συμβούλιο δύναται αυτεπάγγελτα να διατάξει την έναρξη πειθαρχικής διαδικασίας. Την ίδια εξουσία έχει και ο Γενικός Εισαγγελέας της Δημοκρατίας. Έχω την άποψη ότι ο Γενικός Εισαγγελέας της Δημοκρατίας δεν θα έπρεπε από μόνος του να έχει το δικαίωμα έναρξης πειθαρχικής διαδικασίας εναντίον Λειτουργού Δικαιοσύνης. Επιπρόσθετα το Πειθαρχικό Συμβούλιο μπορεί να προχωρήσει με την έναρξη πειθαρχικής διαδικασίας αν δοθεί προηγούμενα άδεια του Συμβουλίου, μετά από καταγγελία οποιουδήποτε προσώπου ή μετά από καταγγελία οποιουδήποτε Δικαστηρίου ή Συμβουλίου του Παγκύπριου Δικηγορικού Συλλόγου ή Επιτροπής τοπικού Δικηγορικού Συλλόγου.

Σύμφωνα με τις πρόνοιες του Άρθρου 17 (6) το Πειθαρχικό Συμβούλιο όπου έχει επιβάλει την ποινή της διαγραφής έχει την εξουσίαν να διατάξει αποκατάσταση μετά την πάροδο πέντε ετών εάν το θεωρήσει πρέπον οπότε προχωρεί στην δημοσίευση σχετικής ειδοποίησης στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας.

Να σημειωθεί ότι με την έναρξη της διαδικασίας το Πειθαρχικό Συμβούλιο δύναται να διατάξει να διεξαχθεί έρευνα για να διαπιστωθεί κατά πόσον είναι δυνατόν ο υπό διερεύνηση δικηγόρος να είναι ένοχος διάπραξης Πειθαρχικού παραπτώματος. Εάν στο στάδιο εκείνον το Πειθαρχικό Συμβούλιο δεν προκύπτει ουσιαστικά εκ πρώτης όψεως υπόθεση τότε το θέμα δεν προχωρεί σε περαιτέρω εξέταση. Αν όμως προκύπτει η δυνατότητα ενοχής τότε παρέχεται στον δικηγόρο η ευκαιρία να ακουστεί. Στο στάδιο αυτόν πριν την απόφαση για εκ πρώτης όψεως υπόθεση ενημερώνεται ο δικηγόρος και ακούγονται οι απόψεις του. Το ίδιο συμβαίνει και αν προκύψει εκ πρώτης όψεως υπόθεση οπότε παρέχεται η ευχέρεια στον δικηγόρο να ακουστεί. Σύμφωνα με την πρακτική η οποία ακολουθείται στο στάδιο της διερεύνησης διαβιβάζονται οι απόψεις του δικηγόρου στον παραππουόμενο για να δώσει και αυτός τις τυχόν απαντήσεις του. Γίνεται δηλαδή στο στάδιο αυτό συνήθως μέσω αλληλογραφίας η καταρχήν διερεύνηση του όλου θέματος.

Σε περίπτωση που δυνατόν να είναι ένοχος ο δικηγόρος η Ακρόαση της υπόθεσης διεξάγεται σύμφωνα με διαδικασία που καθορίζεται σε κανονισμούς που εκδίδονται από το Υπουργικό Συμβούλιο.

Ο δικηγόρος τον οποίο επιδιόεται κλήση για να εμφανιστεί ενώπιον του Πειθαρχικού Συμβουλίου όπως και κάθε πρόσωπο έχει υποχρέωση να εμφανιστεί και αν δεν συμμορφωθεί με την κλήση διαπράττει ποινικό αδίκημα το οποίο επισύρει χρηματική ποινή η οποία δεν υπερβαίνει τα 512 ευρώ. Κάθε απόφαση του Πειθαρχικού Συμβουλίου θεωρείται σαν Διάταγμα Δικαστηρίου συνοπτικής διαδικασίας και εκτελείται κατά τον ίδιο τρόπο όπως το Διάταγμα του Δικαστηρίου.

Το Πειθαρχικό Συμβούλιο αποστέλλει στον Αρχιπρωτοκολλητή αντίγραφον της απόφασης του για τις αναγκαίες καταχωρήσεις στο μητρώο των Δικηγόρων με την προϋπόθεση ότι η Απόφαση έχει καταστεί τελεσίδικη. Υπάρχει προθεσμία δυο μηνών για υποβολή Έφεσης στο Ανώτατο Δικαστήριο, το οποίο έχει δικαίωμα είτε να επικυρώσει την Απόφαση είτε να την ακυρώσει ή τροποποιήσει η εκδώσει οποιονδήποτε άλλο Διάταγμα ως ήθελε θεωρήσει πρέπον. Εάν το πειθαρχικό αδίκημα τελέστηκε εντός του Επαρχιακού Δικαστηρίου ή αφορά Μέλος οποιουδήποτε Δικαστηρίου το Ανώτατο Δικαστήριο έχει την εξουσία αυτεπάγγελα να επέμβει στην οποιαδήποτε απόφαση του Πειθαρχικού Συμβουλίου και να ακυρώσει ή τροποποιήσει αυτήν ή εκδώσει άλλο Διάταγμα ως ήθελε θεωρήσει πρέπον. Έχουμε την άποψη ότι η πρόνοια αυτή θα πρέπει να αναθεωρηθεί γιατί δίδει την εντύπωση ότι το Ανώτατο Δικαστήριο μεροληπτεί σε υποθέσεις όπου η δικαστική εξουσία είναι η καταγγέλλουσα. Επίσης οι πρόνοιες λειτουργίας του Πειθαρχικού Συμβουλίου είναι φρόνιμο να αναθεωρηθούν με δεδομένο ότι το Πειθαρχικό Συμβούλιο λειτουργεί κατά κάποιον τρόπο και σαν η Κατηγορούσα Αρχή, αλλά και σαν εκδικάζουσα. Επίσης το δικαίωμα άσκησης Έφεσης πρέπει να έχουν οι επηρεαζόμενοι και όχι και ο Γενικός Εισαγγελέα δηλαδή ο καταδικασθείς ή ο παραπονούμενος. Δεν είναι δυνατόν ο Γενικός Εισαγγελέας ο οποίος προεδρεύει του Πειθαρχικού Συμβουλίου και εκδικάζει την υπόθεση να έχει και δικαίωμα Έφεσης.

Παρόλον ότι οι κανόνες δεοντολογίας τους οποίους οφείλει να τηρεί ο δικηγόρος πέραν των πιο πάνω εξειδικεύονται σε κανονισμούς οι οποίοι έχουν θεσπισθεί για τον σκοπόν αυτόν γίνεται πρόνοια στο Άρθρο 17 (9) του Νόμου ότι η λήψη αμοιβής «μικρότερης από αυτήν που ορίζεται ως ελάχιστη από τους εκάστοτε εν ισχύει κανονισμούς συνιστά πειθαρχικό παράπτωμα». Πρόκειται για μια πρόνοια η οποία εισήχθη το 1985 και η οποία προφανώς αποσκοπεί στην κατοχύρωση του νομικού επαγγέλματος πλην όμως ενδεχόμενα να συγκρούεται με τις πρόνοιες του ελεύθερου ανταγωνισμού.

Ο δικηγόρος ο οποίος συμμετέχει σε δικηγορική εταιρεία περιορισμένης ευθύνης η οποία χειρίζεται υπόθεση δεν απαλλάσσεται με βάση την πρόνοια του Άρθρου 17 (10) από τυχόν προσωπική πειθαρχική ευθύνη, την οποίαν ευθύνη μπορεί να έχει και η εταιρεία των δικηγόρων δυνάμει του Άρθρου 17 (11). Εξάλλου το άρθρο 17 (12) προνοεί ότι οι διατάξεις του Μέρους IV του Νόμου εφαρμόζονται τηρουμένων των αναλογιών και σε εταιρεία δικηγόρων.

ΟΙ ΠΕΡΙ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ ΤΩΝ ΔΙΚΗΓΟΡΩΝ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ

Στις 17 Μαΐου του 2002 μετά από πολύχρονο προβληματισμό ιδιαίτερα σε σχέση με τον εκσυγχρονισμό των Κανόνων Δεοντολογίας ο οποίος επεζητήτο το Συμβούλιο του Παγκύπριου Δικηγορικού Συλλόγου ασκώντας τις εξουσίες που του δίνουν οι παράγραφοι (β) και (ιβ) του Εδαφίου 1 του Άρθρου 24 του Περί Δικηγόρων Νόμου

εξέδωσε με την έγκριση της πλειοψηφίας της Γενικής Συνέλευσης των Δικηγόρων τους νέους Περί Δεοντολογίας των Δικηγόρων Κανονισμούς του 2002. Οι κανονισμοί αυτοί δημοσιεύθηκαν στην Επίσημη Εφημερίδα σαν ΚΔΠ 237/2002. Οι Κανονισμοί αυτοί κατήργησαν τους από το 1966 ισχύοντες Περί Δεοντολογίας των Δικηγόρων Κανονισμούς. Οι Κανονισμοί χωρίζονται σε έξι Μέρη ως εξής:

A. Γενικές Διατάξεις

B. Γενικές Αρχές

Γ. Σχέσεις με τους Πελάτες

Δ. Σχέσεις με τους Δικαστές

Ε. Σχέσεις με Διαιτητές, Πραγματογνώμονες και άλλα πρόσωπα

ΣΤ. Σχέσεις μεταξύ Δικηγόρων.

A. ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ:

Οι Κανονισμοί ισχύουν και για τους ασκούμενους δικηγόρους. Ο δικηγόρος έχει καθήκον την υπεράσπιση των δικαιωμάτων του πελάτη του χωρίς φόβο και σε αυστηρή συμμόρφωση με την ισχύουσα Περί Δικηγόρων Νομοθεσία και τον Ηθικό Νόμο. Η αναφορά αυτή σε Ηθικό Νόμο είναι γενική και αόριστη και επιδέχεται πολλών ερμηνειών. Ίσως δεν θα έπρεπε να θεσπισθεί. Είναι γνωστόν ότι ο δικηγόρος αναλαμβάνει υποθέσεις όχι ανάλογα και σύμφωνα με τους ηθικούς Νόμους αλλά με βάση την Αρχή του Κανονισμού 4 ότι είναι υπηρέτης της δικαιοσύνης και συνεργάτης στην απονομή της. Νομίζω ότι η αναφορά στον Ηθικό Νόμο δεν έχει σχέση με την απόφαση του δικηγόρου για ανάληψη ή μη υπόθεσης. Μια αντίθετη ερμηνεία θα σήμαινε ότι δικηγόρος δεν θα έπρεπε να αναλαμβάνει υποθέσεις του Κοινού Ποινικού Δικαίου. Νομίζω η αναφορά στον Ηθικό Νόμο εξυπακούει ότι ο δικηγόρος θα τηρεί κατά τον χειρισμό μια υπόθεσης «τον Ηθικό Νόμο» δηλαδή δεν θα πράττει οτιδήποτε το οποίο μπορεί να θεωρηθεί ότι είναι ανήθικο». Επαναλαμβάνω ότι η πρόνοια αυτή δεν έχει θέση σε Νόμο και κατά την γνώμη μου κακώς συμπεριελήφθη. Στις Γενικές Διατάξεις γίνεται πρόνοια επίσης ότι ο δικηγόρος οφείλει να τηρεί την τιμή και αξιοπρέπεια του δικηγορικού επαγγέλματος να εξυπηρετεί την αλήθεια και το δίκαιο με ανεξαρτησία, ελευθερία και αξιοπρέπεια. Και πάλιν έχω την άποψη ότι η εξυπηρέτηση της αλήθειας δεν σημαίνει ότι ο δικηγόρος στην υπεράσπιση των συμφερόντων του πελάτη του έχει υποχρέωση να τα θυσιάζει στο βωμό της αλήθειας γενικότερα. Νομίζω και πάλι ο κανονισμός αυτός πρέπει να ερμηνεύεται ότι κατά τον χειρισμό μιας υπόθεσης ο δικηγόρος έχει υποχρέωση να μην παραπλανεί. Τα καθήκοντα του δικηγόρου, όπως αναφέρεται στις Γενικές Διατάξεις είναι έναντι των Δικαστηρίων, του πελάτη του, των Αρχών ενώπιον των οποίων παρίσταται, έναντι συνάδελφων και στο κοινό. Και βεβαίως όπως διαλαμβάνεται στον Κανονισμό 7 και έναντι των Δικηγορικών Συλλόγων.

B. ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ

Οι Γενικές Αρχές οι οποίες διέπουν την άσκηση του δικηγορικού επαγγέλματος είναι της ανεξαρτησίας εμπιστοσύνης και ηθικής ακεραιότητας και της συμμόρφωσης με αποφάσεις του Συμβουλίου του Παγκύπριου Δικηγορικού Συλλόγου και τοπικών Δικηγορικών Συλλόγων. Επίσης του σεβασμού επαγγελματικού απορρήτου και του σεβασμού των κανόνων δεοντολογίας, κράτους εντός του οποίου δυνατόν δικηγόρος να ασκήσει επαγγελματική δραστηριότητα. Ανάλογη υποχρέωση έχουν και οι δικηγόροι του εξωτερικού οι οποίοι ασκούν επαγγελματική δραστηριότητα στην Κύπρο. Ιδιαίτερη σημασία μάλλον έχει η διαφύλαξη του επαγγελματικού απόρρητου το οποίο δια νόμου αναγνωρίζεται ότι το έχει ο δικηγόρος σαν δικαίωμα, αλλά και υποχρέωση, το

οποίο πρέπει να τυγχάνει της προστασίας του Δικαστηρίου αλλά και όλων των Αρχών. Ο δικηγόρος είναι θεματοφύλακας των εμπιστευτικών πληροφοριών του πελάτη του ο δε δικηγόρος έχει υποχρέωση όπως και όλο το προσωπικό του να διαφυλάττει το επαγγελματικό απόρρητο του πελάτη του. Το απόρρητο περιλαμβάνει και στοιχεία τα οποία δόθηκαν από τρίτα πρόσωπα και όχι μόνο από τον πελάτη. Ο δικηγόρος οφείλει να μην αποδέχεται υπόθεση χωρίς την συγκατάθεση του πελάτη του εάν θα χρησιμοποιήσει απόρρητες πληροφορίες αυτού σε άλλη υπόθεση. Διευκρινίζεται περαιτέρω μέσα στο πλαίσιο διαφύλαξης του απορρήτου ότι δικηγόρος ο οποίος θα είναι μάρτυρας σε υπόθεση δεν μπορεί να συνεχίσει να ενεργεί σαν μάρτυρας. Σαν τέτοιος δύναται να αρνηθεί να απαντήσει ερωτήσεις οι οποίες δυνατόν να τον οδηγήσουν σε αποκάλυψη εμπιστευτικών πληροφοριών. Επίσης διευκρινίζεται ότι ένας δικηγόρος δύναται να μην αποδεχθεί υπόθεση εάν πιστεύει ότι θα ευρίσκεται σε αμηχανία λόγω εμπιστοσύνης που του έχει εναποθέσει προηγούμενος πελάτης του σε σχέση με το ίδιο θέμα όμως. Τέλος διευκρινίζεται ότι εάν ο δικηγόρος αντιμετωπίζει καταγγελία πελάτη τότε δικαιούται να αποκαλύψει εμπιστευτικές πληροφορίες σε σχέση με την κατηγορία.

Μέσα στο πλαίσιο επίσης των Γενικών Αρχών καθορίζεται ότι ο δικηγόρος έχει υποχρέωση να υπερασπίζεται τα συμφέροντα του πελάτη ακόμη και σε σχέση με τα προσωπικά του συμφέροντα αυτά του συναδέλφου ή και γενικότερα αυτά του επαγγέλματος. Υπεράνω όλων συνεπώς τα συμφέροντα του πελάτη.

Η άγρα πελατών απαγορεύεται ως επίσης και η χρησιμοποίηση δικολάβων δηλαδή πρακτόρων ή μεσιτών για εξασφάλιση υποθέσεων. Εντούτοις είναι επιτρεπτή η θεμιτή ανάπτυξη της εργασίας του και προώθηση των δραστηριοτήτων του. Η διάκριση μεταξύ άγρας και θεμιτής ανάπτυξης και προώθησης επαγγελματικών εργασιών δεν είναι εύκολη να διαπιστωθεί.

Η διεξαγωγή οποιασδήποτε άλλης εργασίας επαγγέλματος ή δραστηριότητας που είναι ασυμβίβαστη με το επάγγελμα του δικηγόρου απαγορεύεται. Αυτή η Διάταξη συμπεριλαμβάνει εμπορικές και επιχειρησιακές δραστηριότητες με εξαίρεση την διαχείριση ατομικής ή οικογενειακής περιουσίας. Διευκρινίζεται ότι ο δικηγόρος μπορεί να είναι Μέλος Διοικητικού Συμβουλίου ή Γραμματέας Εταιρείας αλλά όχι Διευθύνων Σύμβουλος της. Διευκρινίζεται επίσης ότι η παροχή συμβουλευτικών ή άλλων υπηρεσιών υποβοηθητικών των δικηγορικών εξαιρούνται από την απαγόρευση εμπορικών ή άλλων οικονομικής φύσης επιχειρήσεων. Μια σημαντική καινοτομία των νέων κανόνων δεοντολογίας είναι ο Κανονισμός 19 ο οποίος ασχολείται με το θέμα διαφήμισης της επαγγελματικής δραστηριότητας δικηγόρων. Επιτρέπεται για πρώτη φορά η θεμιτή διαφήμιση. Η οποία ασφαλώς πρέπει να είναι αληθής να μην περιέχει σε ποσοστά επιτυχίας να μην συγκρίνει με άλλους δικηγόρους ή να ανταγωνίζεται ουσιαστικά άλλους δικηγόρους και να μην δίδει ονόματα πελατών χωρίς την έγκρισή τους. Επιπρόσθετα για να θεωρηθεί ότι είναι θεμιτή δεν πρέπει να είναι υπερβολική σε έκταση και συχνότητα και επιπρόσθετα γίνεται πρόνοια ότι διαφήμιση ή δημοσιότητα δεν πρέπει « να περιέχει δηλώσεις για ειδικευση του δικηγόρου ή δικηγορικού οίκου σε συγκεκριμένους τομείς της επαγγελματικής δραστηριότητας του». Η πρόνοια αυτή δεν μπορεί να ερμηνευθεί, κατά την γνώμη μου, ότι αποκλείει ένα δικηγόρο να γνωστοποιεί τα προσόντα και ειδικότητα του. Ενδεχομένως να απαγορεύονται δηλώσεις πέραν αυτού του πλαισίου. Η διατύπωση πιστεύω είναι ατυχής. Επιπρόσθετα η διαφήμιση ή δημοσιότητα δεν πρέπει να γίνεται στις εφημερίδες, περιοδικά, ραδιόφωνο ή τηλεόραση και σαφώς να μην περιέχεται σε αφίσες ή να τοποθετείται σε διαφημιστικές πινακίδες.

Όσον αφορά τις συνεντεύξεις δικηγόρων δεν πρέπει να είναι καταχρηστικές και να μην δίδονται στοιχεία ή πληροφορίες σε σχέση με οποιαδήποτε εκκρεμούσα υπόθεση. Έχω την άποψη ότι η πρόνοια αυτή πρέπει να

ερμηνεύεται με ελαστικότητα και να εφαρμόζεται μόνο στις περιπτώσεις όπου ο δικηγόρος δεν ασκεί δικαιωματικά κριτική στην άσκηση του δικαιώματος της ελευθερίας του λόγου αλλά όπου δίδεται καταχρηστικά με στόχο την διαφήμιση. Ρητά αναφέρεται ότι είναι επιτρεπτή η κυκλοφορία προσούρων καταχώρηση αγγελιών σε καταλόγους επικοινωνίας η παροχή πληροφοριών για επαγγελματικές δραστηριότητες και η δημιουργία επαγγελματικής ιστοσελίδας.

Γ. ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΟΥΣ ΠΕΛΑΤΕΣ

Ο δικηγόρος πάντοτε ενεργεί κατ' εντολή του πελάτη, τον οποίο συμβουλεύει και υπερασπίζεται με την απαραίτητη σπουδή και επιμέλεια. Εάν το πρόγραμμα του δεν του επιτρέπει την διεκπεραίωση της σε εύλογο χρόνο οφείλει να μην την αναλαμβάνει. Όπως επίσης και αν δεν διαθέτει την απαραίτητη ικανότητα χειρισμού της. Εάν δεν επιθυμεί να ασχοληθεί περαιτέρω με την υπόθεση π.χ. για ένα από τους πιο πάνω λόγους πρέπει να δίδει εύλογο χρόνο στο πελάτη για εξασφάλιση άλλου δικηγόρου. Όπου υπάρχει σύγκρουση συμφερόντων ο δικηγόρος δεν μπορεί να ενεργεί για περισσότερον από ένα πελάτη. Το πότε υπάρχει σύγκρουση συμφερόντων δεν εξειδικεύεται στους κανονισμούς, αλλά η υποχρέωση επεκτείνεται και όπου διαπιστώνεται σοβαρός κίνδυνος για τέτοια σύγκρουση.

Ο δικηγόρος οφείλει να μην διαβεβαιώνει ποτέ τον πελάτη του ότι η υπόθεση του θα πετύχει, αλλά οφείλει να δίδει μόνο την γνώμη του περί του βásiμου ή μη της υπόθεσης. Ο δικηγόρος δεν είναι εγγυητής καμιάς υπόθεσης και ούτε δικαιούται να εγγυάται τις υποθέσεις των πελατών του. Έχει υποχρέωση αποκάλυψης στον προτεινόμενο πελάτη του οιοδήποτε συμφέρον έχει στο θέμα, και ή το ενδεχόμενο επιρροής του. Όταν ένας δικηγόρος αναλαμβάνει υπόθεση δεν δύναται να αποσυρθεί εκτός αν εμεσολάβησε εύλογη αιτία που να επηρεάζει την καλή φήμη και αξιοπρέπεια του, ή την συνείδηση του, ή αν εμεσολάβησε παραβίαση από τον πελάτη του οποιασδήποτε ηθικής ή υλικής υποχρέωσης προς αυτόν ή διαφωνίας ως προς τον χειρισμό της υπόθεσης ή λόγω οποιασδήποτε άλλης εύλογης αιτίας. Ο κανονισμός αυτός είναι πολύ σημαντικός και στην πραγματικότητα εφαρμόζεται στην πράξη αρκετές φορές. Ο κύριος λόγος απόσυρσης ενός δικηγόρου από την πείραν μου, είναι διαφωνία στον χειρισμό της υπόθεσης. Σε πάρα πολλές περιπτώσεις ο πελάτης δεν ακολουθεί την συμβουλή του δικηγόρου και επιμένει σε χειρισμό ο οποίος κατά την γνώμη του δικηγόρου δεν ενδείκνυται. Άλλη περίπτωση η οποία συναντάται συχνά είναι η άρνηση του πελάτη να καταβάλει συμφωνηθείσα αμοιβή ή εύλογη αμοιβή. Στον Κανονισμό 26 καθορίζεται ότι υπάρχει δυνατότητα συμφωνίας ή πρόνοιας για τον καθορισμό της αμοιβής και αν όχι ο δικηγόρος στον καθορισμό της αμοιβής του καθοδηγείται από συγκεκριμένα κριτήρια τα οποία εξειδικεύονται στον Κανονισμό. Τα κριτήρια αυτά αφορούν τον χρόνο που αναλώθηκε, την σοβαρότητα και το κατεπείγον του θέματος, το μέγεθος της απαίτησης την πρωτοτυπία της υπόθεσης, την ικανότητα και την πείρα του, την οικονομική κατάσταση του πελάτη το ενδεχόμενο του αποκλεισμού του δικηγόρου να εμφανιστεί σε άλλες υποθέσεις το κατά πόσον ανέλαβεν την υπόθεση εκτάκτως και τον βαθμό συμμετοχής του δικηγόρου στην μελέτη και παρουσίαση και ανάπτυξη της υπόθεσης. Ο τρόπος υπολογισμού των αμοιβών πρέπει να είναι σύμφωνος με τους εκάστοτε ισχύοντες κανονισμούς του Παγκύπριου Δικηγορικού Συλλόγου.

Όπου δεν υπάρχει ρητή συμφωνία για την αμοιβή ο δικηγόρος οφείλει να ενημερώσει τον πελάτη το πλαίσιο της. Ο δικηγόρος δικαιούται να ζητήσει λογική προκαταβολή σαν προϋπόθεση χειρισμού της υπόθεσης. Απαγορεύεται ρητά σε δικηγόρο να πληρώνει προμήθειες ουσιαστικά σε πρόσωπα ή δικηγόρους. Σε περίπτωση

διαφοράς στο θέμα της αμοιβής ο δικηγόρος οφείλει να καταβάλει προσπάθεια εξεύρεσης λύσης και να δώσει συμβουλήν σχετικά με τον μηχανισμό επίλυσης τέτοιων διαφορών. Λεπτομερής πρόνοια γίνεται επίσης για την διαχείριση κεφαλαίων πελατών τα οποία κατατίθενται σε ξεχωριστό λογαριασμό (clients account). Τα ποσά αυτά πρέπει να είναι συνεχώς διαθέσιμα σε ζήτηση του πελάτη. Απαγορεύεται η ανάληψη χρημάτων για την αμοιβή δικηγόρου από κεφάλαια πελατών εκτός της περίπτωσης πιστοποιημένου καταλόγου δικαστηριακής ή εξωδικαστηριακής αμοιβής ή δικαστικής απόφασης σε σχέση με τα έξοδα. Ο κανονισμός αυτός υπόκειται σε τυχόν εξαίρεση σε περίπτωση αντίθετων κανόνων ή συμφωνίας. Πιθανόν ο δικηγόρος να δικαιούται δυνάμει του νόμου σε δικαίωμα επίσχεσης αλλά όχι πληρωμής μέχρις ότου διαπιστωθεί το ύψος της αμοιβής του. Ο δικηγόρος οφείλει να τηρεί λεπτομερείς καταστάσεις των κεφαλαίων πελατών και έχει υποχρέωση ο δικηγόρος τα ποσά των πελατών να τα καταβάλλει το συντομότερο δυνατόν στον πελάτη του. Ποσά πελατών δεν καταβάλλονται σε τρίτα πρόσωπα.

Δ. ΣΧΕΣΕΙΣ ΜΕ ΤΟΥΣ ΔΙΚΑΣΤΕΣ

Ο δικηγόρος οφείλει να τηρεί προς το Δικαστήριο στάση ευγενείας και σεβασμού και να βεβαιούται ότι και ο πελάτης του τηρεί παρόμοια στάση. Ο δικηγόρος έχει δικαίωμα σε ανάλογη στάση από μέρους του Δικαστηρίου. Η σχέση σε καμία περίπτωση δεν είναι σχέση εξουσιαζόντος και εξουσιαζομένου. Σε καμία περίπτωση δεν πρέπει να παραπλανεί στον χειρισμό της υπόθεσης το Δικαστήριο. Δεν πρέπει να επιζητεί να επηρεάσει με οποιονδήποτε αθέμιτο τρόπο το Δικαστήριο, και δεν δύναται να έρχεται σε επαφή με τον Δικαστή, σε σχέση με το αντικείμενο της υπόθεσης στην απουσία του δικηγόρου του αντιδίκου. Έχει καθήκον να στηρίζει το Δικαστήριο εναντίον άδικης επίκρισης ή παραπόνου. Όμως σε περίπτωση παραπόνου κατά του Δικαστηρίου έχει δικαίωμα και καθήκον να το υποβάλλει στην αρμόδια Αρχή όχι απευθείας αλλά μέσω του Συμβουλίου του Παγκύπριου Δικηγορικού Συλλόγου ή του τοπικού Δικηγορικού Συλλόγου. Τακτική κωλυσιεργίας απαγορεύεται. Παρόλον ότι ο δικηγόρος είναι ελεύθερος να αναλαμβάνει ή να αρνείται την ανάληψη οποιασδήποτε υπόθεσης χωρίς δικαιολογία δεν δύναται να πράξει τούτο όταν η υπόθεση ανατίθεται σ' αυτόν από το Δικαστήριο εκτός και εάν αιτιολογήσει επαρκώς την άρνηση του. Όπως π.χ. όταν δεν θα είχε ηθική ελευθερία δράσης. Κάτω από το μέρος αυτό των κανονισμών μπαίνει και η πρόνοια ότι αποτελεί καθήκον του δικηγόρου «να αναλάβει την υπεράσπιση κάθε προσώπου κατηγορημένου δια έγκλημα ανεξαρτήτως της προσωπικής του γνώμης ως προς την ενοχή ή αθωότητα του κατηγορουμένου». Τέλος ο δικηγόρος οφείλει να είναι ακριβής στις παρουσιάσεις του ενώπιον του Δικαστηρίου.

ΣΧΕΣΕΙΣ ΜΕ ΔΙΑΙΤΗΤΕΣ, ΠΡΑΓΜΑΤΟΓΝΩΜΟΝΕΣ ΚΑΙ ΑΛΛΑ ΠΡΟΣΩΠΑ

Οι σχέσεις του δικηγόρου με τους πιο πάνω είναι οι ίδιες και οι αυτές όπως οι σχέσεις του με τον Δικαστή.

ΣΧΕΣΕΙΣ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΔΙΚΗΓΟΡΩΝ

Η Γενική Αρχή εδώ είναι ότι ο δικηγόρος πρέπει να τηρεί απόλυτη συναδελφικότητα έναντι άλλων δικηγόρων. Αυτό συνεπάγεται αμοιβαίο σεβασμό και σχέση εμπιστοσύνης. Πρέπει να απέχει από δυσμενή σχόλια κατά συναδέλφων του και την διαπραγματεύση με πελάτη συναδέλφου του, εκτός εάν έχει την έγγραφη εξουσιοδότηση ή συγκατάθεση του συναδέλφου του. Δεν δικαιούται να παρεμβαίνει σε υποθέσεις που χειρίζεται συνάδελφος και όπου δεν έχει παραιτηθεί ρητά. Εις περίπτωση που το αντιληφθεί καθυστερημένα οφείλει να τον

ειδοποιήσει άμεσα και σε κάθε περίπτωση πρέπει να βεβαιώνεται ότι η αμοιβή του συναδέλφου του έχει εξοφληθεί και μόνον τότε να αναλάβει την υπόθεση. Ο πελάτης δικαιούται να ζητήσει από τον δικηγόρο του την εμπλοκή και βοήθεια επιπρόσθετου δικηγόρου. Αντιγωνία μεταξύ δικηγόρων στο χειρισμό υπόθεσης πρέπει να επιλύεται από τον πελάτη και εις περίπτωση ριζικής διαφωνίας οφείλει να παραιτείται. «Εμπιστευτικές επιστολές» ή επιστολές με «κάθε επιφύλαξη» θα πρέπει να χαρακτηρίζονται σαν τέτοιες. Αν δεν γίνονται δεκτές θα πρέπει να επιστρέφονται χωρίς να αποκαλύπτεται το περιεχόμενό τους. Ο δικηγόρος δεν δύναται να επικοινωνήσει με τον πελάτη του αντιδίκου όταν γνωρίζει ότι εκπροσωπείται εκτός εάν ο συνάδελφος δώσει την συγκατάθεση του. Συνεπώς δεν είναι μόνο οι διαπραγματεύσεις οι οποίες προϋποθέτουν έγγραφη εξουσιοδότηση ή συγκατάθεση του αντιδίκου αλλά και η επικοινωνία με πελάτη αντιδίκου η οποία απαγορεύεται, εκτός προηγούμενης συγκατάθεσης και με καθήκον ενημέρωσης. Αλλαγή δικηγόρου είναι δυνατή νοουμένου ότι έχουν διευθετηθεί τα έξοδα και αμοιβή που οφείλονται. Εις περίπτωση που πρέπει να ληφθούν επείγοντα θέματα πριν την διευθέτηση της αμοιβής αυτά δύναται να ληφθούν με τον όρο άμεσης πληροφόρησης του προηγούμενου δικηγόρου.

ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ ΑΝΩΤΑΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ

‘Όπως είδαμε πιο πάνω αρμόδιο κατ’ έφεση Δικαστήριο εναντίον αποφάσεων του Πειθαρχικού Συμβουλίου είναι το Ανώτατο Δικαστήριο. Το Ανώτατο Δικαστήριο έχει μια πλούσια νομολογία σε σχέση με πειθαρχικά παραπτώματα δικηγόρων. Θα εξετάσουμε στο πλαίσιο της διάλεξης αυτής παραδείγματα από αποφάσεις του Ανωτάτου Δικαστηρίου.

‘Έχει αποφασισθεί ότι ο δικηγόρος οφείλει να παίρνει επαρκείς σημειώσεις για να είναι σε θέση να καταχωρήσει ‘Έφεση και περαιτέρω ότι ο δικηγόρος πρέπει να απόσχει από το να προβαίνει σε ‘Ένορκη Δήλωση για λογαριασμό και προς υποστήριξη της υπόθεσης του πελάτη του. Ο δικηγόρος ο οποίος ενεργεί για εταιρεία και έδωσε συμβουλή στους Ενάγοντες πριν την Αγωγή σαν ο δικηγόρος τους και της εταιρείας δεν μπορούσε λόγω συγκρουόμενου συμφέροντος να εμφανισθεί για λογαριασμό των Εναγομένων. Δικηγόρος ο οποίος ανέλαβε να επενδύσει λεφτά του πελάτη του αλλά χρησιμοποίησε μέρος τους για λογαριασμό του διέπραξε πειθαρχικό αδίκημα και καταδικάστηκε σε £200 πρόστιμο. ‘Όμως το Εφετείο έκρινε ότι το παράπτωμα ήταν τέτοιας φύσης που δικαιολογείτο αναστολή για ένα μήνα αντί προστίμου. Απεφασίσθη ότι ο δικηγόρος έχει καθήκον να μην δίδει ψευδή δήλωση στην αστυνομία κατά την διερεύνηση αδικημάτων. Αντιδεοντολογική συμπεριφορά κρίθηκε επίσης η άσκηση άλλου επαγγέλματος όπου το Εφετείο παρενέβη και επέβαλε πρόστιμο £75 αντί της επίπληξης του Πειθαρχικού Συμβουλίου. Αντιδεοντολογική συμπεριφορά τιμωρήθηκε με £100 πρόστιμο το 1969 όπως και στην ανωτέρω υπόθεση για κατάχρηση χρηματικών ποσών του πελάτη. Το Ανώτατο Δικαστήριο τόνισε σε διάφορες υποθέσεις ότι η επίπληξη είναι η ελαφρότερα ποινή, και σε πολλές περιπτώσεις επενέβη για να την αντικαταστήσει με την επιβολή προστίμου. Επίσης αποφάσισε ότι ακόμα και αν αποσυρθεί παράπνοο πελάτη τούτο δεν εμποδίζει το Ανώτατο Δικαστήριο από του να εξετάσει το θέμα. Απόσυρση δικηγόρου κατά την διάρκεια Ακρόασης της υπόθεσης χωρίς την άδεια του Δικαστηρίου συνιστά πειθαρχικό αδίκημα το οποίο καταδικάστηκε με δυο μήνες αναστολή της άδειας του δικηγόρου. ‘Έχει επίσης αποφασισθεί ότι ο δικηγόρος στις δηλώσεις του και συμπεριφορά του ενώπιον του Δικαστηρίου δεσμεύει τον πελάτη του. Όπου δικηγόρος ανέλαβε υπόθεση χωρίς να βεβαιωθεί ότι η αμοιβή του συναδέλφου του επληρώθει καταδικάστηκε σε ποινή £500 το 2000. Αν δεν αποσυρθεί με την άδεια του Δικαστηρίου δικηγόρος ο διάδικος έχει δικαίωμα να εμφανιστεί μέσω άλλου δικηγόρου. Όπου ο δικηγόρος προβεί σε ένορκη δήλωση ως προς τα γεγονότα της υπόθεσης τότε δεν

μπορεί να συνεχίσει να εμφανίζεται σαν δικηγόρος. Όπου ένας δικηγόρος αντιδρά σε ανάρμοστη συμπεριφορά συναδέλφου του απεφασίσθη ότι δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι διαπράττει πειθαρχικό αδίκημα λόγω της πρόκλησης του συναδέλφου του. Έχει επίσης αποφασισθεί ότι το πειθαρχικό συμβούλιο δεν είναι διάδικος σε έφεση ούτε και μπορεί να εμφανισθεί σαν φίλος του Δικαστηρίου. Σε αντίθεση με τον Γενικό Εισαγγελέα ο οποίος είναι διάδικος γιατί μπορεί να εφεσιβάλλει την απόφαση. Μάλλον επιεικής θεωρήθηκε η αναστολή άσκησης του δικηγορικού επαγγέλματος που επιβλήθηκε σε δικηγόρο για περίοδο τριών ετών ο οποίος καταδικάστηκε από κακουργιοδικείο για αδίκημα το οποίο ενέχει ηθική αισχρότητα.

Δρ. Χρίστος Κληρίδης
Αναπληρωτής Καθηγητής
Ευρωπαϊκού Πανεπιστημίου

10.2.2010